

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Externis Regulis Amoris Et Morum, Legibus Utique, ac Præceptis
Virtutum Theologicarum, & Cardinalium, necnon Decalogi & Ecclesiae -
Libros Vndecim Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput XVII. Ad vitanda gravia tormenta, faljum tibiipsi crimen in iudicio
imponere ob cuius confessionem sis morte plectendus, mortale peccatum
est.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73203)

tam fores causa mortis ipsius, quam occasio.

CAPUT XVII.

Ad vitanda gravia tormenta, falsum tibi ipsi crimen in iudicio imponere, ob cuius confessionem sis mortis plerendus, mortale peccatum est.

110 **I**Ta Cajetanus verbo *de tractu* n. 4. Navarrius in *Manuali* c. 18. Covarruvias l. 1. variarum c. 2. n. 8. Sinnichius in *Saile* l. 1. §. 486. Molina, Lugo, Bonæ-Spei, &c. contra Angelum, Sylvestrum, Sotum, Toletum, Lessium, Mastrum, Valentiam, Amicum, Caspensem, &c.

111 Probatur 1°. quia id perjurium est, si confessionem juramento confiter. 2°. mortale est in genere mendacii perniciosi, fallentis fidem justitiamque publicam in re gravi. 3°. mortale est in genere homicidii: talis namque sui ipsius homicida est. Quemadmodum enim falso testimonio causans alteri mortem, verè homicida est; ita & qui falsâ confessione sibi ipsi causat mortem. Quod autem falso testimonio causans alteri mortem homicida sit, ratio est quia gladio linguæ ipsum occidit, sicut de Judæis Augustinus in *Plal.* 61. dicit, ipsos occidisse Christum gladio linguæ, dum falsum adversus ipsum testimonium dixerunt. Videatur idem S. Doctor l. 19. de *Civit. Dei* c. 6. ubi rem intolerabilem esse dicit, maximèque plangendam, & fontibus lachrymarum dignam, eligere potius ex hac vita migrare, quam tormenta illa diutius sustinere, crimen verè non commissum, velut commissum confitendo.

112 Confirmatque hoc ipsum D. Hieronymus in *epist. de muliere septies iacta*, quæ à marito Judici tradita, velut cum juvene adulterata, ipso in tormentis confitente (cum innocens esset) capiteque plexo, ipsa elegit fortiter mori potius, quam in caput suum mentiri. Quod factum Deus miraculo comprobavit: cum enim ad primum gladii ictum juvenis amisisset caput & vitam, ipsa septies iacta mori non potuit.

Argumenta contraria dissolvuntur.

113 **O**bjicies 1°. quando duæ leges simul concurrunt, quæ simul servari non possunt, servari debet potior; sed in proposito casu duæ simul concurrunt leges, quæ simul servari non possunt, lex scilicet salvandi famam suam, & lex salvandi vitam suam. Ergo servari debet potior, nimirum lex salvandi vitam à tam gravibus tormentis.

Respondeo negando minorem, quia lex utraque salvari potest, cavendo mendacium; sic enim salva erit fama simul & vita; ubi per confessionem & fama amitteretur, & vita.

114 **O**bjicies 2°. si id esset mortale, vel esset quia seipsum graviter infamaret; vel quia mentiretur, vel quia sibi ipsi esset causa mortis. Non primum, quia seipsum graviter infamare ex rationabili causa licitum est. Non

Tom. II.

etiam secundum, quia mendacium istud officiosum foret, non perniciosum: utpote per quod evaderet tormenta gravissima. Non denique tertium, quia confessio illa directè non foret sibi causa mortis, sed indirectè; non enim fieret ad hoc ut occideretur; sed ad hoc ut à tormentis morti æquivalentibus liberaretur. Sicut dum quis consultat virgini ut potius interfici se sinat à milite, quam stuprari, consilium istud directè non tendit ad virginis interfectionem, sed ad stupri declinationem.

Respondeo id esse mortale propter illa tria, non seorsim, sed simul sumpta, quia scilicet seipsum mendaciter diffamat diffamatione directè movente Judicem ad ipsius occisionem. Confessio proinde ipsius directè est ipsi causa mortis; nec ipsi proficit ad tormentorum illorum declinationem, nisi mediante morte, per quam tormentis illis subtrahitur. Per consequens aliter se habet ad ipsius occisionem, quam dictum consilium: utpote per quod non consultitur aliquid ad quod occisio virginis secundum justitiæ regulas sequi debeat, (prout ad confessionem falsi criminis sequi debet occisio consentientis) sed ad quod per se sola sequitur vitatio stupri; ad cuius declinationem occisio virginis ex sola sequitur malitia militis.

Objicies 3°. qui falsum sibi crimen imponit, ad cuius confessionem occidendus est, non aliter censendus est se occidere, quam qui verum crimen morte dignum confiteretur. Non magis ergo censendus est sui ipsius homicida, quam iste.

Nego consequentiam: quamvis enim aliter se non occidat physicè; secus moraliter. Quia per confessionem falsi criminis sibi ipsi est causa injusta mortis; per confessionem verò criminis veri, sibi ipsi non est causa mortis injusta, sed justa: cum reus à Judice legitime interrogatus, confiteri teneatur crimen verè à se commissum. Deinde sicut mortale est contra justitiam esse proximo causam mortis per impositionem falsi criminis; ita & sibi ipsi taliter esse causam mortis. Denique sicut homicida proximi non censetur, qui legitime interrogatus testificatur crimen ipsius verum, licèt homicida foret, si testificaretur falsum; ita similiter, &c. licèt interim verum crimen confessum eodem modo Judicem moveat ad occidendum, quam falsum, cuius falsitas Judicem lateat.

Objicies 4°. nemo tenetur vitam suam servare tantis cum doloribus & cruciatibus, ut constat in infirmo, qui non tenetur pati acerbissimam tibiæ abscissionem ad vitam conservandam. Igitur quisque potest falsum sibi crimen imponere ad vitandos acerbissimos torturæ dolores, licèt inde occidendus sit.

Nego consequentiam: quia qui pati non vult abscissionem tibiæ, positivè moraliter non causat sibi destructionem vitæ suæ, sed solum non conservat vitam suam; qui verò falsum sibi crimen imponit coram Judice, non fo-

lūm non conservat vitam suam, sed etiam positivē moraliter causat illius destructionem, positivē moraliter Judicem movendo ad eam physicē destruendam. Tam verò intrinsicē malum est per impositionem falsi criminis positivē moraliter causare destructionem vitæ suæ, quàm alienæ.

CAPUT XVIII.

Reus, in iudicio criminali legitimè interrogatus, fateri tenetur crimen à se verè commissum, etiamsi pro eo confessio sit morte ple-tendus.

117 **E**st sententia communior & expressa S. Thomæ q. 69. a. 1. contra Lessium, Tannerum, Card. de Lugo, Tamburinum & alios, dicentes non teneri sub mortali, si sit spes evadendi. Sed assertio nostra

Probatur 1°. ratione S. Thomæ, quia *quiscumque facit contra debitum iustitiae, mortaliter peccat. Pertinet autem ad debitum iustitiae, quòd aliquis obediat suo Superiori, in his ad quæ ius prelationis se extendit. Iudex autem Superior est respectu ejus qui iudicatur. Et idè ex debito tenetur accusatus Juvisi veritatem exponere, quam ab eo secundam formam juris exigit. Et idè si confiteri noluverit veritatem, quam dicere tenetur, vel si eam mendaciter negaverit, mortaliter peccat. Si verò Iudex hoc exquirat, quòd non potest secundum ordinem iuris, non tenetur ei accusatus respondere; sed potest, vel per appellationem, vel aliter licitè subterfugere. Menacium tamen dicere non licet.*

118 **J**udex autem veritatem à reo exigit secundum ordinem juris (ait S. Doctor a. 2.) *cum processit infamia super aliquo crimine, vel aliqua expressa indicia apparuerunt, vel etiam cum processit probatio semiplena. Tunc verò infamia processit, cum reus in suspicionem criminis vocatur à multis, qui vii probi & graves habentur, non malevoli, non maledici, non leves, nec aliquam contra eum sinistra affectione præventi; vel cum accusatus publico rumore talis criminis reus conclamatur; quem rumorem Jurista clamorosa insinuationem vocant. Per expressa indicia, signa probabilia intellige. Per probationem semiplenam, assertionem unius testis omni exceptione majoris.*

119 **I**taque dum unum ex hisce tribus, Judicis interrogationem præcesserit, reus à legitimo Iudice interrogatus veritatem absque ambagibus & æquivocatione, seu mentali restrictione simpliciter confiteri tenetur, licet certò sciat eam se confessione ad mortem damnatum iri. Quia *obediendum omni Superiori legitimè præcipienti. Nec tunc ipse se prodit, sed ab alio proditur, dum ei necessitas respondendi imponitur, per eum cui obedire tenetur, ait S. Doctor ad 1. Nec si tunc mentiat ut se liberet à morte, mendacium ipsius est simpliciter officiosum (ait ad 2.) sed habet aliquid de pernicioso admixtum. Quia cum aliquis mentitur in iudicio, ad excusationem sui, injuriam fa-*

cit ei, cui obedire tenetur, dum sibi denegat quòd ei debet, scilicet confessionem veritatis. Ad 3um. verò addit, quòd ille qui mentitur in iudicio, se excusando, facit & contra dilectionem Dei, cujus est iudicium, ipsi negando debitam confessionem laudis (confessio namque veritatis in Dei iudicio est quædam confessio laudis & gloria Dei ex ipsius Josue sententia, qui Achan ad verè confessionem abortivus inquit: « Fili mi, da gloriam Domino Deo Israël, » ait Catechismus Romanus, inde inferens, quòd Deus vult reos verum confiteri, cum ex iudicis formula interrogatur) & contra dilectionem proximi, tum ex parte Judicis, cui debitum negat; tum ex parte accusatoris, qui punitur, si in probatione deficiat.

Probatur 2°. quia contraria opinio criminibus & criminosis omnibus securitatem & impunitatem largitur, ut liberè peccent, dum plene convinci nequeunt; nec torturis ad veritatem confitentem adigi queunt, etiamsi semiplena contra ipsos probatio habeatur (cum iniquum sit ad veritatem confitentem torquere eos qui veritatem confiteri non tenentur.) Atqui hoc est contra iudiciorum praxim, quæ ubique gentium, tam apud Ethnicos, quàm apud Christianos, & timoræ conscientiarum Judices viget, & ut licitam, Reipublicæque bono necessariam agnoscunt, defenduntque SS. Patres, Eusebius Papa epist. 1. ad Gallia Episcopos (referitur can. illi qui s. q. s.) Ambrosius l. de Cain & Abel c. 9. Augustinus l. 19. de Civit. c. 6. Et merito defendunt. Cum enim in infinito criminolorum numero crimina multa committantur, quæ Reipublicæ salus postulat exemplariter puniri, ordinariè tamen plenam probationem convinci non possunt; si eorum auctores saltem torturæ adigi non possent ad eorum confessionem, multi, & valde multi, impunitatis confidentiæ freti, in magnum Reipublicæ malum, ejusmodi crimina liberius committerent.

Mira proinde hinc Tamburini laxitas: quippe qui non contentus l. 1. in Decal. c. 3. §. 7. dixisse, in dubio an legitimè interrogetur à Iudice, reum non teneri ad ejus mentem respondere, etiamsi Iudex sub pena excommunicationis præcipiat. Quia reus & testis sunt in possessione sue libertatis valens æquivocare ex causa. Et go ab hac non possunt deturbari propter dubium legitimè interrogationis. Causa autem hic semper intervenit, quia semper si possunt velle custodire jus suum, quo possunt non aperire veritatem ei cui ex certa & manifesta obligatione non debeant. Idque procedere dicit, etiamsi non nisi exiguum malum ex manifestata veritate timeatur, quale esset modicam pecuniam amittere... Quia prædicta possessio libertatis... prævalet, sive gravis, sive leve damnum timeatur. Libro 3. c. 4. §. 3. plus audeat, utique quòd esto legitimus sit Iudex, legitimèque per semiplenam probationem interroget; si tamen periculum vitæ sincerè respondententi subit, probabilissimum dicit esse ac